

ZAKON
O
ŠUMAMA

IZDANJE MINISTARSTVA
ŠUMA I RUDNIKA

ŠUMARSKI ZAKONI I PROPISI

I.

ZAKON O ŠUMAMA

SA TUMAČEM, UREDBAMA I PRAVILNICIMA

POPRA TILI

DR. ING. JOSIP BALEN
PROFESOR UNIVERZITETA

DR. STEVAN SAGADIN
DRŽAVNI SAVETNIK

IZDANJE MINISTARSTVA ŠUMA I RUDNIKA

TISAK ZAKLADE TISKARE NARODNIH NOVINA U ZAGREBU

S A D R Ž A J

	Strana
Predgovor	3
I. D E O.	
Osnovne odredbe (§§ 1—4)	9
II. D E O.	
Šumarsko-policiski propisi (§§ 5—47)	16
1. Zabrana krčenja i pustošenja te dužnost pošumljavanja (§§ 6—14)	17
2. Zaštitne šume (§§ 15—27)	40
3. Zaštita šume od vetra, insekata i zaraznih bolesti (§§ 28, 29)	54
4. Paša, žirenje, šušanj i lisnik (§§ 30—39)	57
5. Šumski požari (§§ 40—47)	67
III. D E O.	
Šumarsko-privredni propisi (§§ 48—91)	74
1. Opšta odredba (§ 48)	74
2. Posebne odredbe (§§ 49—75)	75
Za državne šume (§§ 49—55)	75
Za šume pod naročitim javnim nadzorom (§§ 56—66)	108
Za šume opterećene službenostima (§§ 67—73)	115
Za privatne šume (§§ 74, 75)	120
3. Seča šume i iznošenje šumskih proizvoda (§§ 76—87)	123
4. Odobrenje podizanja strugara (§ 88)	131
5. Suvati i planinski pašnjaci (§§ 89—91)	131
IV. D E O.	
Unapređivanje šumarstva i kulture zemljišta (§§ 92—125)	135
1. Krš, goleti, živi pesak (§§ 92—105)	135
2. Deoba šuma i šumskih zemljišta (§ 106)	145
3. Zadruga (§§ 107—111)	146
4. Arondacija i komasacija (§ 112)	150
5. Šumarska nastava i prosvjećivanje (§§ 113—121)	152

6. Sredstva za pošumljavanje i za radove koji su s tim u vezi (§§ 122—124)	158
7. Šumarski savet (§ 125)	161

V. D E O.

Šumska uprava (§§ 126—140)	162
1. Uprava i čuvanje šuma (§§ 126—138)	162
2. Administrativni postupak (§§ 139, 140)	182

VI. D E O.

Kaznena naređenja (§ 141—179)	184
1. Odredbe o kaznama i ošteti (§ 141—171)	184
2. Nadležnost i postupak kod šumskih uprava (§§ 172—179)	207

VII. D E O.

Prelazna naređenja (§§ 180—189)	215
---	-----

* * *

Pravilnik o uslovima, po kojima se daje dozvola za plavljenje i splavljenje — broj 22.135/930	219
Uredba o pošumljavanju krša, goleti i živog peska — broj 21.844/930	236
Pravilnik o uređenju šumarske službe kod opštih upravnih vlasti — broj 25.729/930	246
Pravilnik o vršenju službe čuvarskog osoblja kod uprave državnih šuma — broj 23.180/930	296
Pravilnik o postavljanju kvalifikovanih šumarsko-stručnih lica za upravu nedržavnih šuma — broj 30.155	314
Kazalo	317

P R E D G O V O R

Prilikom ujedinjenja nije bilo naše šumarsko zakonodavstvo ni izdaleka jedinstveno. Stojeći pod uticajem raznih političkih sfera, razvijala se je ranije i legislativa pod tim uticajima.

Prilikom ujedinjenja imali smo sferu srpsku, hrvatsku, austrijsku, mađarsku, donekle i tursku, a prema tome i legislativu. U to je doba bilo šest zakonodavnih područja.

Prirodno je, da je narodno ujedinjenje tražilo izjednačenje zakona na svim područjima, pa i u šumarstvu.

Šumarsko zakonodavstvo temelj je šumarskoj privredi, jer šumarskim zakonodavstvom provodi država svoju šumarsko privrednu politiku.

S obzirom na zatečene zakone i na odredbe, koje su u vezi sa zatečenim zakonima, odnosno s obzirom na područja, u kojima su bila na snazi pojedina zakonska naređenja, nije bilo lako doneti Zakon o šumama, koji bi odgovarao upravo svim prilikama u svim krajevima države: s obzirom na svojinu, s obzirom na pravne odnose kao i s obzirom na stanišne prilike.

Samo jedan letimičan pogled na prilike kod nas — daće nam obaveštenje o tome.

U Srbiji su šume delom svojina države, delom su komunalna ili privatna svojina. Ograničavanje državnih šuma nije još posve rešeno ni u starim granicama a ni u Južnoj Srbiji.

U Južnoj Srbiji su šume opterećene servitutima sa strane sela, opštine i sa strane pojedinih privatnih lica.

U Hrvatskoj i Slavoniji su prilike veoma raznolike. Obzirom na vlasništvo šuma, nalazimo dve zasebne zone, koje prodiru jedna u drugu. Imamo severnu zonu, koja je u svoje vreme bila zona feudalna i južnu zonu, gde feudalnih odnosa nije bilo. U severnoj zoni nalazimo danas privatni veliki šumski posed i posed zemljišnih zajednica, u južnoj zoni državne šume i šume imovnih opština. Privatnog šumskog poseda skoro da i nema u južnoj zoni ili je veoma malen.

Šume zemljišnih zajednica, izrazite komunalne šume, u severnoj zoni, nastale su segregacijom t. j. otkupom servitutnih prava, koji je proveden u drugoj polovici prošloga stoleća. Na taj način ostao je jedan deo šume feudalnom gospodaru, a drugi je pripao njegovim negdašnjim podložnicima, koji iz te šume imaju da podmiruju svoje potrebe.

Šume imovnih opština također su u komunalnom vlasništvu, nastale su putem segregacije, otkupom servitutnih prava,

koji je proveden tako isto u drugoj polovici prošlog stoleća. Tim je otkupom ostala polovica šuma državi, a druga polovica stanovništvu nekadanjih krajiških pukovnija — pravoužitnicima imovnih opština.

U Bosni i Hercegovini su šume državne i šume privatnika a opterećene su servitutima.

U Crnoj Gori je najveći deo šuma u vlasništvu plemena.

U Sloveniji imamo vrlo malo državnih i komunalnih šuma. Šume su u najvećem delu u rukama velikih i malih privatnih posednika.

S obzirom na stanišne prilike dolaze šume kod nas počevši od primorske subtropske zone pa do zone alpinske. Prema tome šume idu od zone vazda zelenih lišćara do zone smrče, ariša i bora klekovine.

Znamenita su staništa hrasta lužnjaka i kitnjaka.

Od zasebnog je interesa pitanje šuma zbog gospodarstva u poplavnim područjima, pa pitanje šumskog gospodarstva na gornjoj granici vegetacije, gde dolaze planinski pašnjaci i suvati itd.

Posebno je pitanje pošumljivanja krša, goleti i živog peska. Iako je to pitanje s tehničke strane već dosta rešeno, naročito na kršu, provedba je nailazila na mnoge zapreke zbog nedostatka zakonskih naređenja o pošumljavanju na tim staništima. Zato je bilo potrebno, da se obrati posebna pažnja upravo tom pitanju u nadi, da taj rad bude jedan od najvažnijih u našem budućem radu na polju šumarstva.

Naša Kraljevina pripada u red najšumovitijih država u Evropi.

Na prvom je mestu Švedska sa 52% pošumljenosti, onda dolazi Finska sa 42%, Rusija sa 33%, pa naša Kraljevina sa 30%. Rumunjska i Bugarska pokazuju približno istu relativnu pošumljenost kao i naša država.

Prema dosadanjim podacima, koji će po sastavu tačne statistike tražiti korekturu u izvesnoj meri, imamo oko 7,500.000 ha šume. Po našem mišljenju otpastiće od ove površine oko 2 miliona hektara na šikare, goleti i kamenjare, tako, da bi imali u redovnom ili približno redovnom šumarskom gospodarstvu preko 5 miliona hektara šume.

Od ukupne šumske površine pripada:

državi	47.7%
komunalnom vlasništvu	19.0%
privatnicima	33.3%

Ukupni priraštaj drvne mase u našim šumama je teško oceniti, ali se može računati na 15 miliona m³ godišnje.

Unutrašnja potrošnja na drvu iznosi god. oko 15,000.000 m³.

Bruto prihod državnih šuma iznosio je u prošlim godinama:

1924./25.	195 mil. din.
1925./26.	114.8 mil. din.
1926./27.	94 mil. din.

1927./28.	130.4 mil. din.
1928./29.	126.5 mil. din.
1929./30.	176.3 mil. din.

Kod nas ima šuma da daje ne samo direktne koristi svojim proizvodima, nego da daje, kao i u svim zemljama sa vrlo razvijenim reljefom, gde su stanišne prilike vrlo raznolike, i mnoge indirektno koristi, radi zaštite javnih interesa.

Delovanje šuma na klimu, na opskrbu vodom, mehaničko delovanje na zaštitu od vetra i vode te utecaj šume na zdravlje ljudi, mora i u našim šumama naći punog izražaja.

S obzirom na raznolikost u vlasništvu pa s obzirom na raznolikosti u stanišnim prilikama potrebno je mnogo promišljenosti, da se jednim zajedničkim Zakonom obuhvate sva glavna pitanja naše šumarsko-privredne politike.

Ovo je tim teže, što je decenijama, a negde i stoljećima, šumsko gospodarstvo u pojedinom bivšem zakonodavnom području bilo podrženo naročitim postupku, koji u mnogim slučajevima nije bio ni izdaleka u saglasnosti sa racionalnim šumskim gospodarstvom.

U Zakonu o šumama treba da nađu izražaja naša shvatanja i težnje o šumi i šumskom gospodarstvu.

Što je racionalno šumsko gospodarstvo vezano sa više poteškoća, to mora doći u Zakonu o šumama do jasnijeg i preciznijeg izražaja shvatanje o važnosti šume i o unapređenju šumskog gospodarstva.

Čini se, da bi Zakon o šumama morao sadržavati dva glavna poglavlja: šumarsko-policijska naređenja i kaznena naređenja. No radi specijalnih prilika kod nas potrebno je postaviti na zakonsku osnovicu i šumarsko-privredna naređenja, zatim naređenja o unapređivanju šumarstva i kulture zemljišta, te naređenja o upravi sa šumama. Naše specijalne prilike upućuju nas na to. Potreba za što boljim gospodarenjem u našim šumama, bez obzira na kategoriju vlasništva, diktovala je, da pored šumarsko policiskih i kaznenih naređenja uđu u Zakon i pomenuta druga naređenja.

Da se eliminiraju poteškoće, koje su se osetile odmah posle ujedinjenja zbog raznolikih Zakona, pristupilo se je već godine 1922. izradi nacrtu Zakona o šumama za celu državu.

Pri izradi toga prvoga projekta trebalo je najpre utvrditi ono, što će najbolje odgovarati prilikama u zemlji, za sve krajeve naše države. *S obzirom na već naglašenu raznolikost pojedinih krajeva države, došlo se je odmah do osvjedočenja, da može biti jedan Zakon o šumama za celu državu samo onda, ako se ograniči na odredbe načelne i opšte prirode, čija je primena svuda moguća, a koje su ipak dovoljno precizne da pokažu i odrede pravac rada upravnih vlasti u smeru jedinstvene državne šumarske politike; normiranje pak detalja, gde se treba prilagodavati mesnim prilikama, a naročito normiranje tehničke strane, treba prepustiti uredbama, pravilnicima i naredbama.*

U daljem radu oko pripremanja Zakona o šumama sudelovalo je naročito naše Jugoslavensko Šumarsko Udruženje. Mnogo su pomogli kod stvaranja Zakona nacrti Zakona o šumama gg. prof. Dr. A. Ugrenovića i ing. Ant. Ružića.

Posle opetovanih dopunjavanja i preradivanja — Ministarstvo šuma i rudnika uputilo je projekat Zakona o šumama Vrhovnom Zakonodavnom Savetu, koji ga je najpre dao na pretres užoj sekciji. U užoj sekciji uzeli su učešća članovi Vrhovnog Zakonodavnog Saveta gg. Dr. Josip Šilović, Dr. Ninko Perić, Dr. Stevan Sagadin, Dr. Toma Živanović i Dr. Josip Balen.

Kod pretresa u plenumu osim članova saveta uzeo je učešća delegat Ministarstva unutarnjih poslova g. Dr. Otmar Pirkmajer, delegat Ministarstva financija g. Mijušković i potpisani kao delegat Ministarstva šuma i rudnika.

Posle pretresa u Vrhovnom Zakonodavnom Savetu — projekt je konačno revidiran po potpisanomu u Ministarstvu šuma i rudnika. Tom su prilikom učinjene potrebne manje dopune a dodani su i paragrafi, koji se odnose na prinadležnosti činovnika.

Pri izradbi uredaba pravilnika i naredaba potrebnih za uvođenje u život ovoga Zakona, saradivali su gg. Ing. A. Jovanovac, Ing. P. Prpić, Milorad Jovanović, Dr. Ž. Miletić, Ing. R. Sarnavka, Dr. J. Balen. Ing. A. Šivic, Ing. A. Premužić. Ing. P. Manojlović, Ing. V. Koprivnik, P. Bilić i Ing. Josip Borošić.

Da se Zakon već odmah, pri stupanju na snagu, uvede putem prakse u život u duhu koji je rukovodio zakonodavca pri donošenju Zakona, potrebno je, da se praksa od prvog početka uputi naročito o značenju, smislu, važnosti, dalekosežnosti i međusobnom odnosu pojedinih propisa i o duhu celog Zakona te o intencijama zakonodavca. To je potrebno naročito za onu praksu, koja je u najneposrednijem dodiru sa šumom a redovito je vrlo udaljena od stručnih pomagala.

U vezi toga, Ministarstvo je odlučilo, da priredi zvanično izdanje Zakona o šumama sa tumačem, uredbama i pravilnicima te važnijim naredbama, koje su potrebne za što lakšu i bržu provedbu Zakona.

Kako su u Vrhovnom Zakonodavnom Savetu pored ostalih članova vodili glavnu reč gg. Dr. Ing. Josip Balen kao stručnjak i Dr. Stevan Sagadin kao pravnik, to im je rešenjem gospodina Ministra šuma i rudnika Dr. A. Korošca povereno, da izrade tumač shodno objašnjenima, koja su davali u Vrhovnom Zakonodavnom Savetu.

S obzirom na uredbe, pravilnike i naredbe, koji su izrađeni u međuvremenu, pregledala je izrađeni komentar komisija, koju je odredio gospodin Ministar šuma i rudnika a koju su sačinjavali gg. Ing. A. Jovanovac, Ing. P. Prpić i Ing. A. Šivic a u kojoj je fungirao kao izvestilac g. Dr. J. Balen.

Primedbe te komisije došle su do izražaja u konačnoj redakciji.

G. Dr. M. Dolenc, prof. univerziteta u Ljubljani, pregledao je i dopunio komentar VI. dela.

Iz tehničkih razloga nije se moglo udovoljiti prvotnoj nakanu, da se štampa zasebno izdanje latinicom a zasebno ćirilicom na srpsko-hrvatskom a zasebno slovenački, pa je gospodin Ministar šuma i rudnika odredio svojim rešenjem, da se zasada štampa samo ovo srpsko-hrvatsko izdanje, latinicom, ekavštinom, dok ne bude prilike, da se izvede prvotna namisao.

Zakonodavstvo, koje se odnosi na šume i šumsko gospodarstvo, nije iscrpljeno Zakonom o šumama ni pravilnicima, koje smo doneli u ovoj knjizi.

Naknadno donesene zakone i pravilnike doneće Ministarstvo šuma i rudnika u drugoj knjizi.

Iskreno želim, da jedinstveni Zakon o šumama i komentar posluže unapređenju našega šumarstva u čitavoj Kraljevini.

Svima, koji su pomogli, da dođe do Zakona i komentara, neka je najiskrenija hvala.

Beograd, jula 1930.

Ing. Vilim Čmelik,
načelnik šumarskog odeljenja
Ministarstva šuma i rudnika.

Čl. 8.

Sa prihodima šuma, navedenih u § 56. Zakona o šumama, raspoláže posednik šuma prema postojećim posebnim zakonima (Zakon o uređenju zem. zajednice od 25-IV-1894., zakonski članak 16. od 1870. god. o uređenju opština i trgovišta, koji nemaju uređenog magistrata, zakon o opštinskim sudovima u Srbiji i t. d.).

Upravitelj šuma dužan je u tu svrhu staviti obrazložen predlog posedniku šume.

Čl. 9.

Lica kojima je povereno upravljanje šumama, mogu na zahtev posednika položiti zakletvu kod opšte upravne vlasti prvog stepena i time uživaju sva prava organa javne bezbednosti.

Čl. 10.

Šumarsko stručno osoblje odgovorno je opštim upravnim vlastima za tačno održavanje i provadanje privrednih planova i programa kao i u opšte savesno izvršivanje Zakona o šumama u smislu § 133. istog Zakona.

Čl. 11.

Kvalifikovanim šumarskim stručnjacima dodeljuje se prema potrebi čuvarsko osoblje.

Poblže odredbe o postavljanju tog osoblja propisaće ban posebnom naredbom.

Čl. 12.

Ko u određenom roku ne postavi kvalifikovanog šumarskog stručnjaka za upravitelja po propisima ovog pravilnika ili propusti prijavu u smislu § 133. Zakona o šumama, kažnjava se po odredbama § 148. toga Zakona a ujedno će se prema potrebi postupiti po § 154. Zakona.

Čl. 13.

Protivu odluke opšte upravne vlasti prvog stepena može se podneti u roku od 15 dana od dana dostave pismene odluke žalba banskoj upravi, koja konačno odlučuje.

27. septembra 1930. g.
Beograd.

Ministar
šuma i rudnika,
Dr. Korošec, s. r.